

Meld.St. 24 - Bo trygt hjemme: Aldersvennlig lokalsamfunn

29.November 2024

Asle Gjermundrød, seniorrådgiver

Senteret for et aldersvennlig Norge

- Et nasjonalt kompetansemiljø
- Etablert i 2021 i Ålesund
- Seksjon i Helsedirektoratet
- Oppdrag «Bo trygt hjemme»
- Nå også blitt offisiell samarbeidspartner med Verdens helseorganisasjons globale nettverk for aldersvennlige byer og samfunn

Mål med arbeidet:

Bidra til å skape et aldersvennlig Norge der vi kan leve gode liv og bo trygt hjemme så lenge som mulig.

Innsatsområder i aldersvennlige lokalsamfunn

BLI MED!!

Fra Håndbok i aldersvennlige lokalsamfunn

230 kommuner er med i nettverket

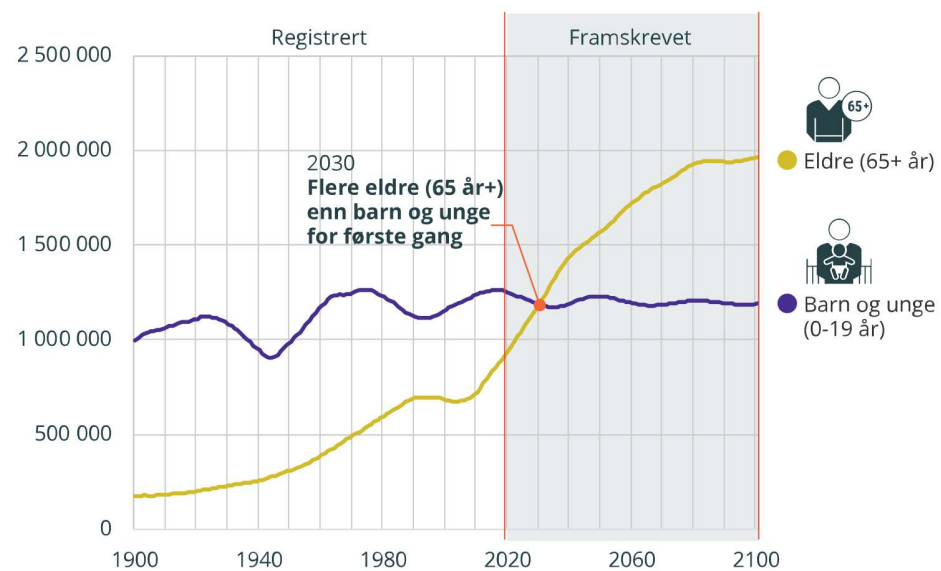
- Universell utforming/utendørsområder/plan
- Bolig
- Transport
- Samfunnsdeltagelse
- Medvirkning og kommunikasjon

Det handler om demografi og bærekraft

Flere eldre enn barn og unge

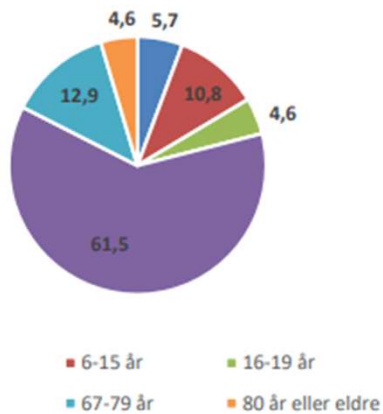
Hovedalternativet (MMM)

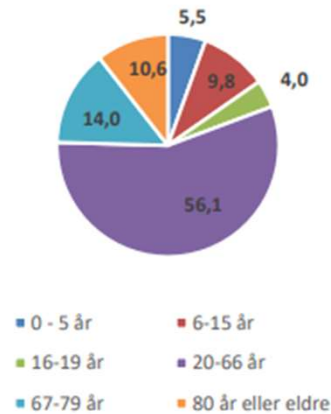
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Befolkningsframskrivinger i kommunene. 2024-2050 T&F

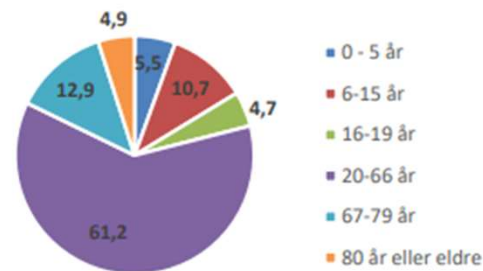
Finmark - Andel av befolkningen 2024

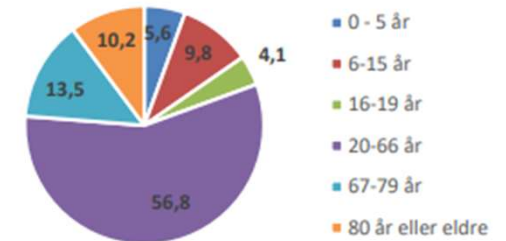
Finmark - Andel av befolkningen 2050

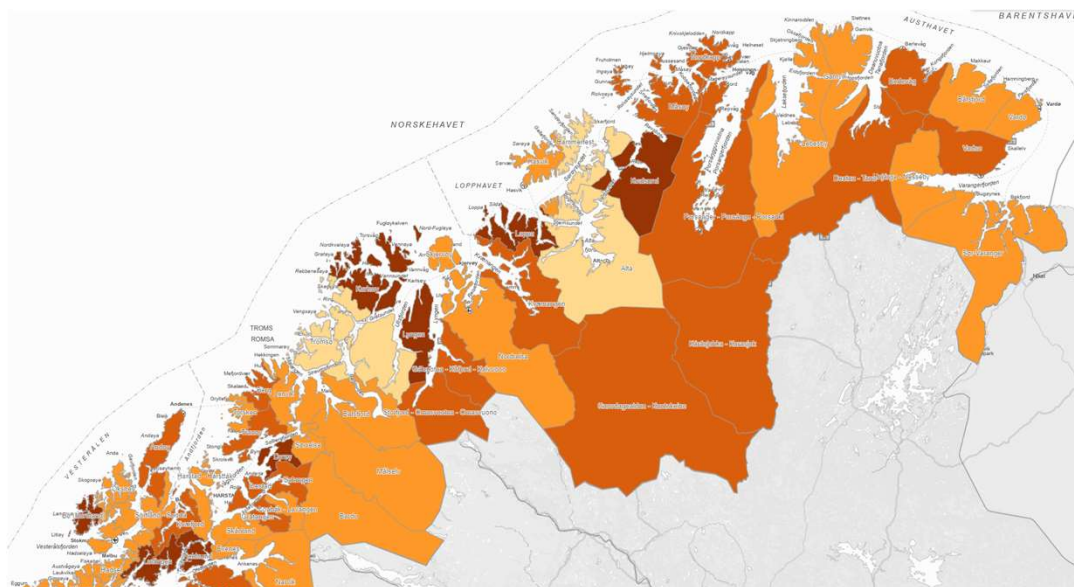
Troms - Andel av befolkningen 2024

Troms - Andel av befolkningen 2050

Befolkningsframskrivinger i kommunene. 2018-2040 T&F

7 Forsørgerbyrde for eldre (2040)

Hele landet

Antall personer 65 år og over: 1 436 784 personer

Antall personer 20-64 år: 3 314 614 personer

Forsørgerbyrde for eldre (antall personer 65 år og over / antall personer 20-64 år): 0,43

Om kartet

Dette kartet viser forsørgerbyrden for eldre i 2040. Den er kalkulert som antallet som er 65 år og eldre relativt til antallet i alderen 20-64 år. Det vil si personer som typisk ikke lenger er i arbeid relativt til de som anses å være i arbeidsfør alder. Et lavt tall angir få eldre relativt til arbeidsføre. Kommunene er delt inn i fem grupper. På grunn av generell aldring i befolkningen får vi flere kategorier enn for tilsvarende kart for 2018.

Felleskap og mestring: Bo trygt hjemme

Arbeidet skal bidra til aldersvennlige samfunn, mer helhet i eldrepolitikken og bedre helsehjelp til eldre i Norge

Tre sentrale verdier som er en rød tråd gjennom meldingen:

- Å motvirke sosiale forskjeller gjennom gode fellesskapsløsninger
- Mer åpenhet om aldring
- Trygghet og tilhørighet for alle

The image shows the cover of a report from the Norwegian Parliament (Stortinget). At the top, it features the coat of arms of Norway and the text 'DET KONGELEGE HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT'. Below this, the title 'Meld. St. 24' is prominently displayed, followed by '(2022-2023)' and 'Melding til Stortinget'. The main title of the report, 'Felleskap og mestring', is centered, with the subtitle 'Bu trygt heime' below it. The bottom half of the cover is a collage of images: a group of people sitting around a table, a person assisting an elderly person, a person playing a guitar, and a person sitting at a table. A central icon of a house is also visible.

DET KONGELEGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Meld. St. 24
(2022-2023)
Melding til Stortinget

Felleskap og mestring
Bu trygt heime

Overordnede mål i reformen

- Bidra til at eldre kan bo trygt hjemme og at behovet for helse- og omsorgstjenester blir utsatt gjennom bedre planlegging, styrket forebygging og mer målrettede tjenester
- Sikre bedre bruk av personell og de samlede ressursene, og gjennom dette bidra til at alle som trenger det får tilgang på gode og trygge tjenester

Reformens fire innsatsområder

- Levende lokalsamfunn
- Boligtilpasning og planlegging
- Kompetente og myndiggjorte medarbeidere
- Trygghet for brukere og støtte til pårørende

Hva er et aldersvennlig samfunn?

WHO: «inkluderende og tilgjengelig – fremmer aktiv aldring»

- Et samfunn der vi greier oss selv så lenge som mulig
- Et samfunn der det legges til rette for at vi skal greie oss selv
- Et samfunn der alle aktørene i storsamfunnet tar sitt ansvar
- Et samfunn der seniorenne føler seg nyttig

Et bærekraftig samfunn = et aldersvennlig samfunn

Innsatsområde: Levende lokalsamfunn

Inkluderende nærmiljø og aktive eldre

- Aldersvennlige omgivelser
- Mobilitet og aldersvennlig transport
- Aldersvennlig digitalisering
- Aktive eldre

Deltakelse og medvirkning

- Medvirkning – intern og ekstern
- Samskaping - involvering
- Aldersvennlig frivillighet

Planlegging for en bedre alderdom

- Planlegging som verktøy i kommunen
- Egen planlegging
- Lengre arbeidsliv

Program for et aldersvennlig Norge

- Meningsfulle møteplasser
- Aldersvennlig transport
- Mobilisering av seniorkrafta
- Samskaping og partnerskap
- Planlegging for en bedre alderdom

- Del av WHO sitt globale nettverk

Innsatsområde: Levende lokalsamfunn

Inkluderende nærmiljø og aktive eldre

- Aldersvennlige omgivelser
- Mobilitet og aldersvennlig transport
- Aldersvennlig digitalisering
- Aktive eldre

Deltakelse og medvirkning

- Medvirkning – intern og ekstern
- Samskaping – involvering
- Aldersvennlig frivillighet

Planlegging for en bedre alderdom

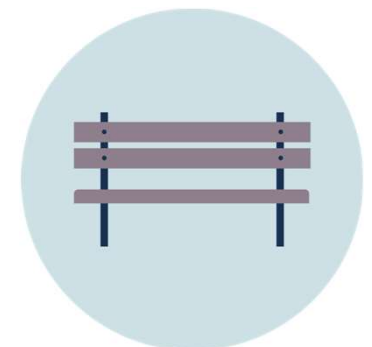
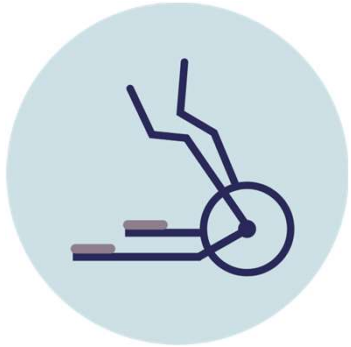
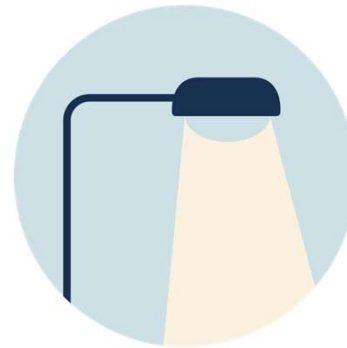
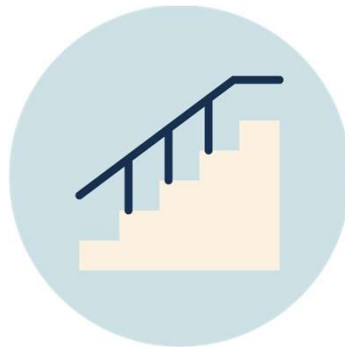
- Planlegging som verktøy i kommunen
- Egen planlegging
- Lengre arbeidsliv

Program for et aldersvennlig Norge

- Meningsfulle møteplasser
- Aldersvennlig transport
- Mobilisering av seniorkrafta
- Samskaping og partnerskap
- Planlegging for en bedre alderdom

- Del av WHO sitt globale nettverk

Aldersvennlige tiltak og eksempler

Aldersvennlige benker

Hentet fra: [Eksempelsamling](#)

Aldersvennlig transport

Hentet fra: [Eksempelsamling](#)

1 TILGANGS-
BARRIERE

2 DIGITAL
KOMPETANSE

3 HELSE- OG
LIVSSITUASJON

4
FORVALTNINGS-
FORSTÅELSE

5 SPRÅK
FORSTÅELSE

5 BARRIERER
FOR Å BRUKE
DIGITALE
TJENESTER

Aktive eldre

Hentet fra: [Eksempelsamling](#)

Innsatsområde: Levende lokalsamfunn

Inkluderende nærmiljø og aktive eldre

- Aldersvennlige omgivelser
- Mobilitet og aldersvennlig transport
- Aldersvennlig digitalisering
- Aktive eldre

Deltakelse og medvirkning

- Medvirkning – intern og ekstern
- Samskaping – involvering
- Aldersvennlig frivillighet

Planlegging for en bedre alderdom

- Planlegging som verktøy i kommunen
- Egen planlegging
- Lengre arbeidsliv

Program for et aldersvennlig Norge

- Meningsfulle møteplasser
- Aldersvennlig transport
- Mobilisering av seniorkrafta
- Samskaping og partnerskap
- Planlegging for en bedre alderdom

- Del av WHO sitt globale nettverk

Hva er medvirkning?

- Design og utviklingsprosesser
- Samskaping
- Kartlegging av behov og ønsker
- Nyttig og viktig investering

Medvirkning handler om forankring internt i kommunen og blant innbyggerne – gjerne gjennomført i kombinasjon

Norsk Kommunalteknisk Forening

MEDLE

NKF byggesak

NKF bygg og eiendom

NKF digital

NKF plan og miljø

To tyske turister hadde satt seg på huskene i Myntegata i Oslo. Foto: Sindre Haarr

Norsk Kommunalteknisk Forening

En aldersvennlig utvikling

1. oktober er FNs internasjonale dag for eldre. Norsk Kommunalteknisk Forening har inngått samarbeid med Senteret for et Aldersvennlig Norge for å løfte nettopp aldersvennlig samfunnsbygging og -tilpasning. Anne Berit Rafoss er prosjektleder ved senteret og mener at medvirkning har et større gevinstpotensial enn mange tror. – Inkludering og medvirkning er ikke alltid like lett. Det er en krevende investering, men gjør man det riktig vil investeringen gi avkastning.

Medvirkningsaktiviteter

- Folkemøte
- Medvirkningskonferanse
- Frokostmøte/gjestebud
- Workshop
- Befaringer

- Seniortrakk
- Hjemmebesøk
- Telefonintervju
- Spørreundersøkelse
- Oppsøkende virksomhet

Intern og ekstern medvirkning

Hentet fra: [Eksempelsamling](#)

Aldersvennlig frivillighet

Hentet fra: [Eksempelsamling](#)

Innsatsområde: Levende lokalsamfunn

Inkluderende nærmiljø og aktive eldre

- Aldersvennlige omgivelser
- Mobilitet og aldersvennlig transport
- Aldersvennlig digitalisering
- Aktive eldre

Deltakelse og medvirkning

- Medvirkning
- Samskaping – medvirkning - involvering
- Aldersvennlig frivillighet

Planlegging for en bedre alderdom

- Planlegging som verktøy i kommunen
- Egen planlegging
- Lengre arbeidsliv

Program for et aldersvennlig Norge

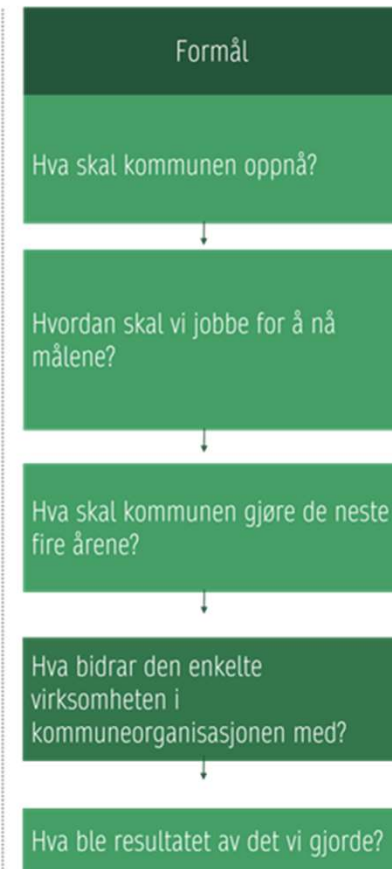
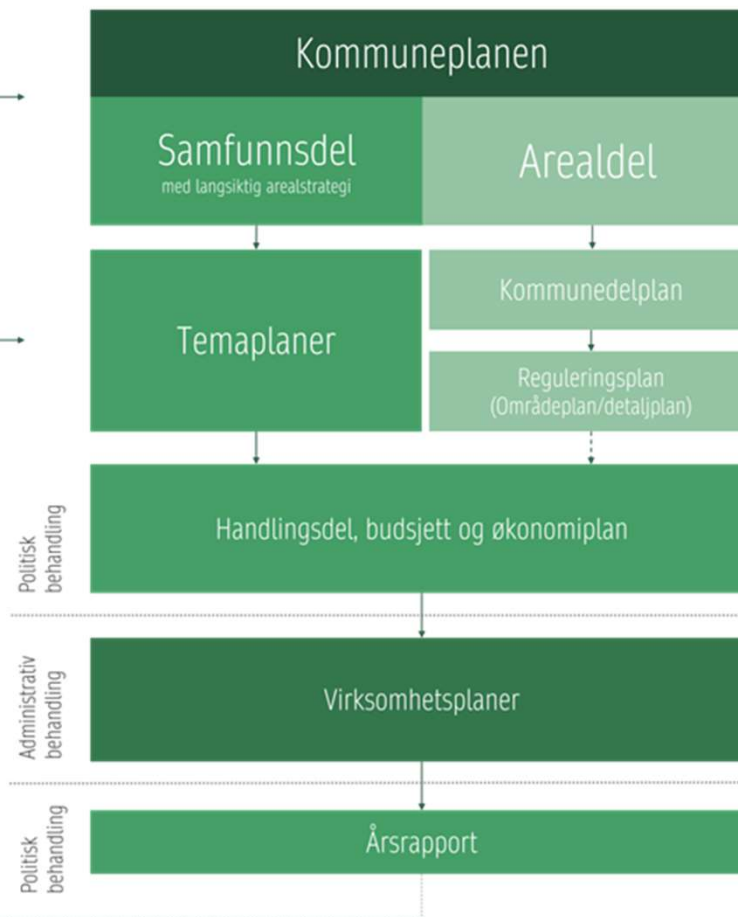
- Meningsfulle møteplasser
- Aldersvennlig transport
- Mobilisering av seniorkrafta
- Samskaping og partnerskap
- Planlegging for en bedre alderdom

- Del av WHO sitt globale nettverk

Aldersvennlig som begrep og metode

Planstrategi

Kunnskapsgrunnlag
Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan
Behovsplaner
Retningslinjer
Interne fagplaner

Tverrsektoriell handlingplan

Handlingsplan Aldersvennlige Sandefjord

KLEPP KOMMUNE

Time kommune

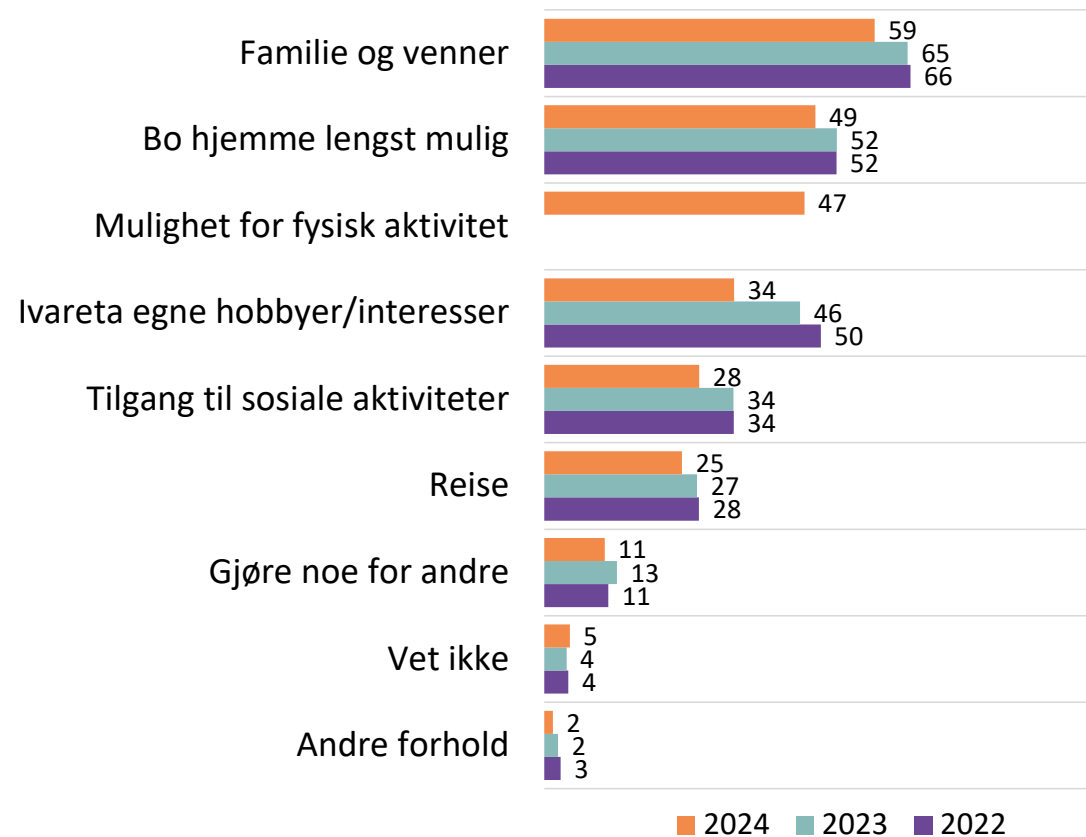
ressurs
møteplassar medverknad
familie universell utforming pensjonist
ALDERSVENNLEGE LOKALSAMFUNN
livserfaring livskvalitet nærmiljø innsats
frivillig transport helse generasjonsmøte eldre
omsorg alderdom
aktivitet

Aldersvennlege lokalsamfunn

Handlingsplan for Klepp og Time
kommunar
2022-2025

Hva er Kari og Ola opptatt av når de blir eldre?

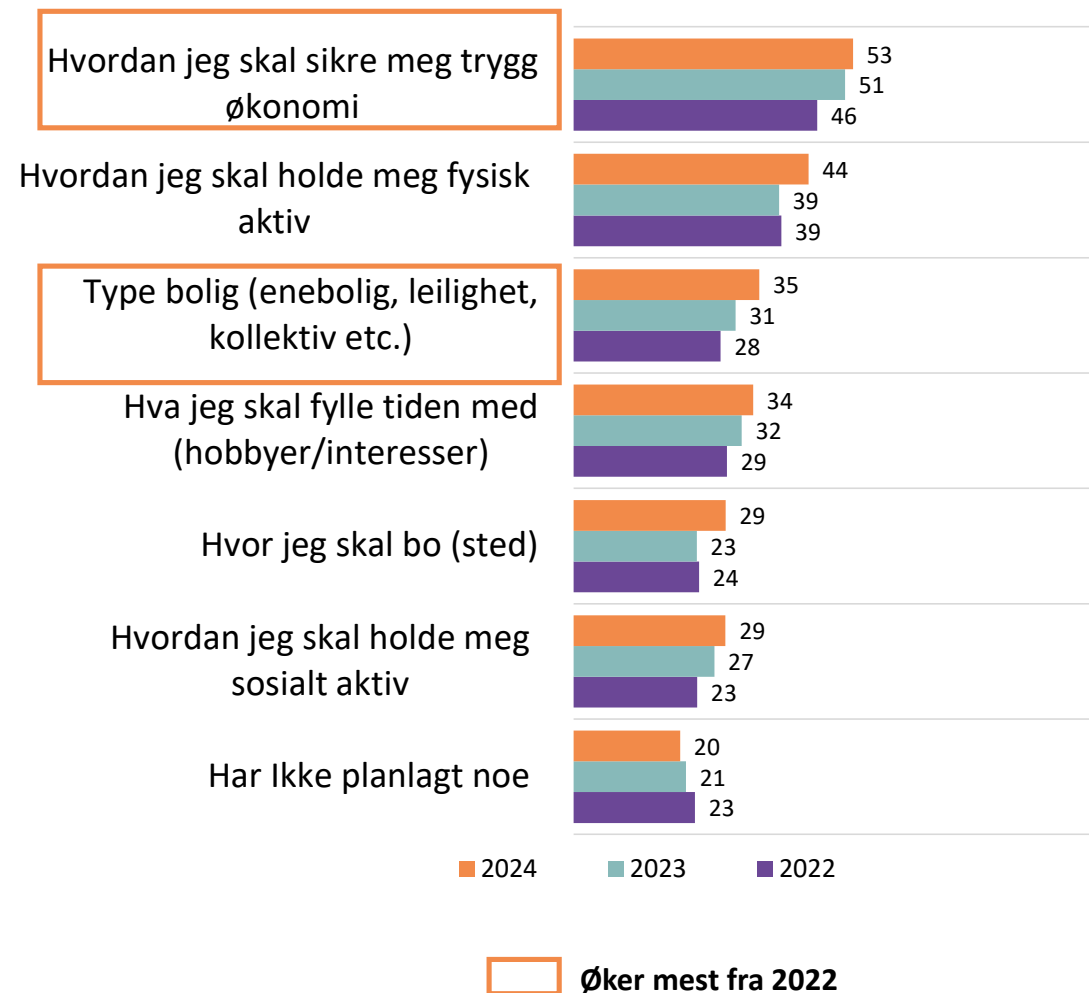
Kilde: Kantar/Helsepolitisk barometer april 2024

Hva planlegger vi?

53 % har planlagt eller gjort deg noen tanker om hvordan de skal sikre seg en trygg økonomi

35 % har en plan eller en tanke om de vil bo i enebolig, leilighet, kollektiv eller lignende

29 % har tenkt på hvor de ønsker å bo

Planlegge litt

Vi blir stadig flere eldre og vi lever lenger.

For mange kommer pensjonisttilværelsen til å vare nesten en tredjedel av livet.

Derfor må vi sørge for at den blir meningsfull både for den enkelte og for samfunnet.

planleggelitt.no

NOEN AV DE FINESTE ØYEBLIKKENE
I LIVET ER PLANLAGT

Hvorfor skulle det plutselig endre seg
selv om du har levd en stund?

HVOR VIL JEG BO?

Vi tenker ofte på et hjem som fire vegger. Men det handler like mye om hvor du har blitt vant til å leve. Hvem som er dine naboer, venner eller andre du omgås og hva du har av tilbud i nærheten. Kort sagt, hva er viktig for å trives i hverdagen din?

Hvor vil jeg bo?

Hjemmet ditt er mer enn praktiske løsninger. Hvor sterkt knyttet er du til stedet du bor?

Hele $\frac{3}{4}$ sier de er villige til å betale selv for løsninger som bidrar til at de slipper å flytte hjemmefra.
(Opinion)

Hvordan vil jeg bo?

Og hva er det lurt å tenke igjennom?

7/10 at de forventer å bli tatt vare på av det offentlige.
(Opinion)

HVORDAN VIL JEG BO?

Vi ønsker å bo hjemme så lenge vi kan.
Da er det lurt å tenke over hva som blir viktig for deg i årene som kommer. For noen kan det være å gjøre tilpasninger der du bor i dag. For andre kan et helt nytt hjem være en bedre løsning.

HVEM VIL JEG OMGÅS?

Et godt liv handler mye om å ha folk rundt seg, bli sett og å ha noen å støtte seg til i livets oppturer og nedturer. Noen trenger mange, andre trenger få – men alle trenger noen, og du skal også ha tid til deg selv.

Hvem vil jeg omgås?

Og hva kan jeg gjøre for å opprettholde nettverk og sosiale relasjoner?

Mange klar over at pensjonisttilværelsen vil kunne gå utover det sosiale livet.
(Opinion)

Hva vil jeg fylle tiden min med?

Som pensjonist får man mer fritid. Det er lurt å tenke litt over hva du ønsker å gjøre, hva du trives med og hva som betyr noe for deg

Hele ni av ti ser fram til å slippe stresset på jobb. Samtidig sier nesten halvparten at tror de kommer til å savne det faglige ved jobben. (Opinion)

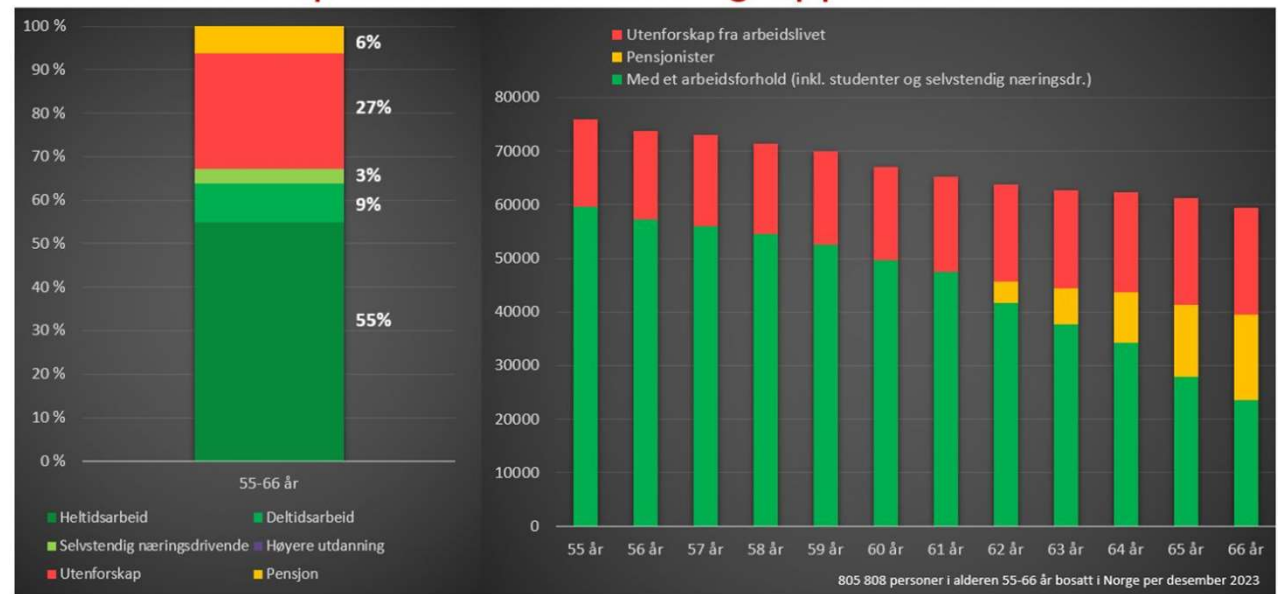
HVA VIL JEG FYLLE TIDEN MIN MED?

I årene som kommer får du mer fritid. Det er lurt å tenke litt over hva du ønsker å gjøre, hva du trives med og hva som betyr noe for deg – gjerne i god tid før pensjonsdagen plutselig er der.

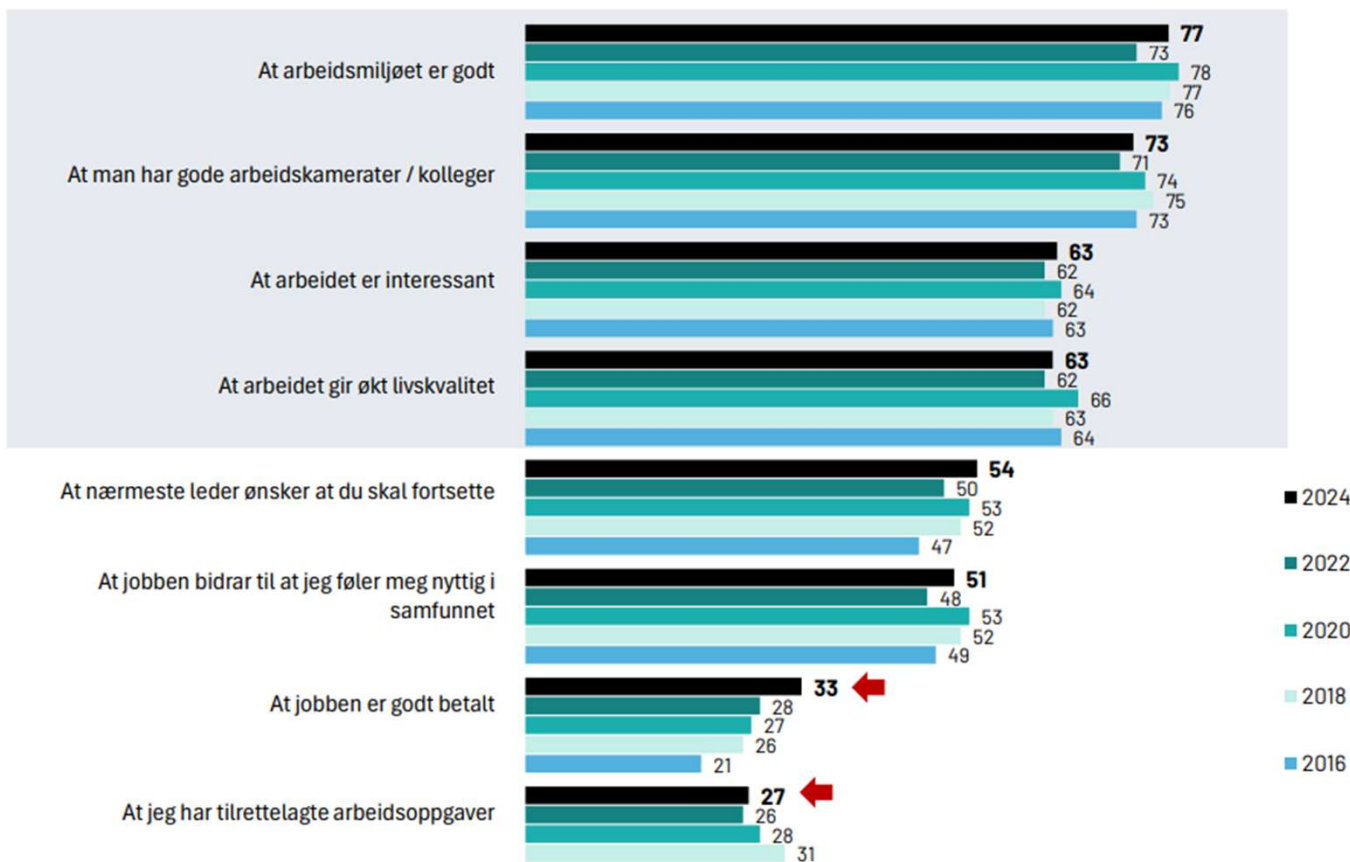
Lengre arbeidsliv

- En av tre av alle mellom 55 og 64 år står utenfor arbeidslivet
- Primært uføretrygd og pensjon
- Halvparten av private virksomheter har ikke en aktiv seniorpolitikk
- Det samme gjelder en av fire offentlige

Utenforskap finnes i alle aldersgrupper blant seniorer

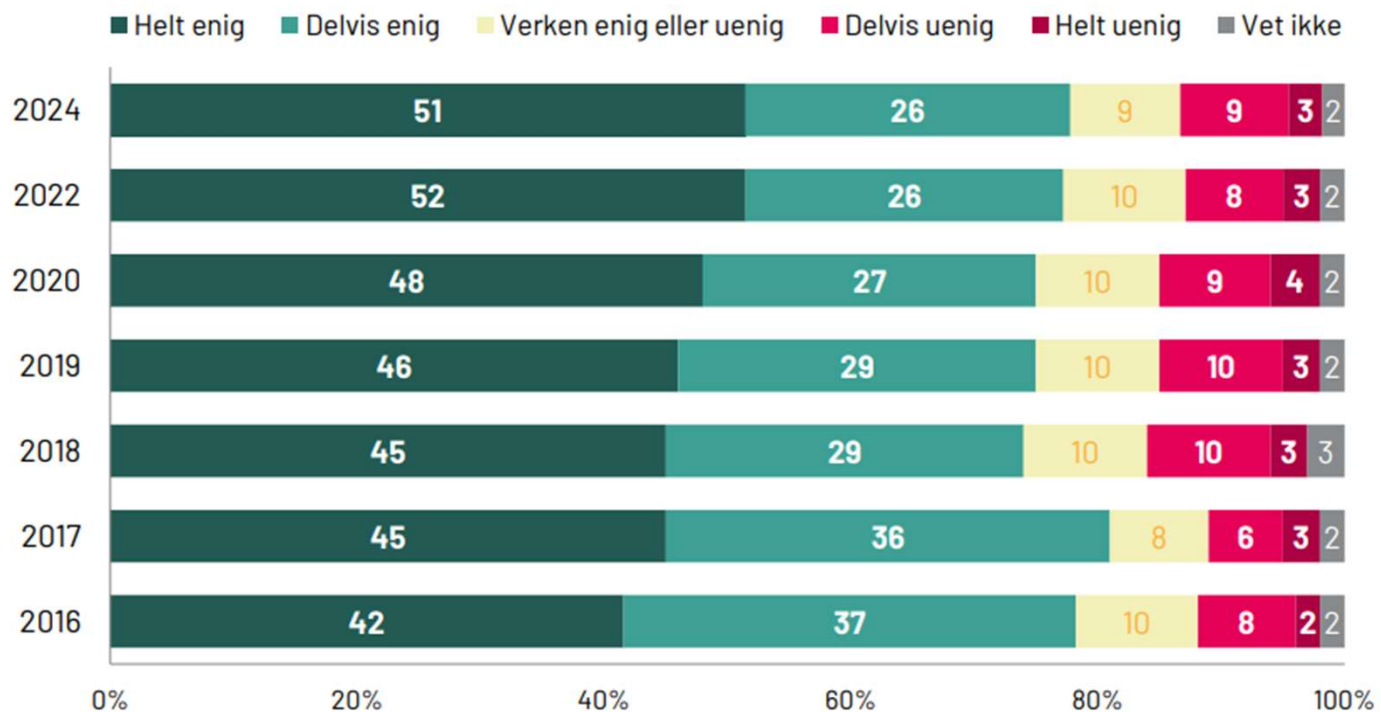
Hvor viktige er følgende grunner for deg for at du skal fortsette i arbeid etter at du får rett til pensjon?

KOMMENTAR

- Kvinner opplever i større grad enn menn at det er viktig at jobben gir mulighet til redusert arbeidstid (78 %), har tilrettelagte oppgaver (69 %), og at jobben bidrar til at de føler seg nyttige i samfunnet (86 %).
- Blant de med videregående skole som høyeste utdanning pekes det i større grad på en rimelig lønnsutvikling (84 %) som en viktig faktor.

Arbeidstakere over 60 år har minst like gode arbeidsprestasjoner som de under 60 år

KOMMENTAR

- Undersøkelsen blant ledere i arbeidslivet i 2023 viste at 83 % av lederne mener arbeidstakere over 60 år har minst like gode arbeidsprestasjoner som de under 60 år. – høyere enn de yrkesaktive.

Bu trygt heime

Fire innsatsområder

- Levende lokalsamfunn
- **Boligtilpasning og planlegging**
- Kompetente og myndiggjorte medarbeidere
- Trygghet for brukere og støtte til pårørende

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Meld. St. 24

(2022 - 2023)
Melding til Stortinget

Fellesskap og meistring
Bu trygt heime

Program for et aldersvennlig Norge 2030

- Sosiale møteplasser
- Aldersvennlig transport
- Mobilisering av eldre kraften
- Samskaping og partnerskap
- Planlegging av egen alderdom

+ Husbankens eldreboligprogram

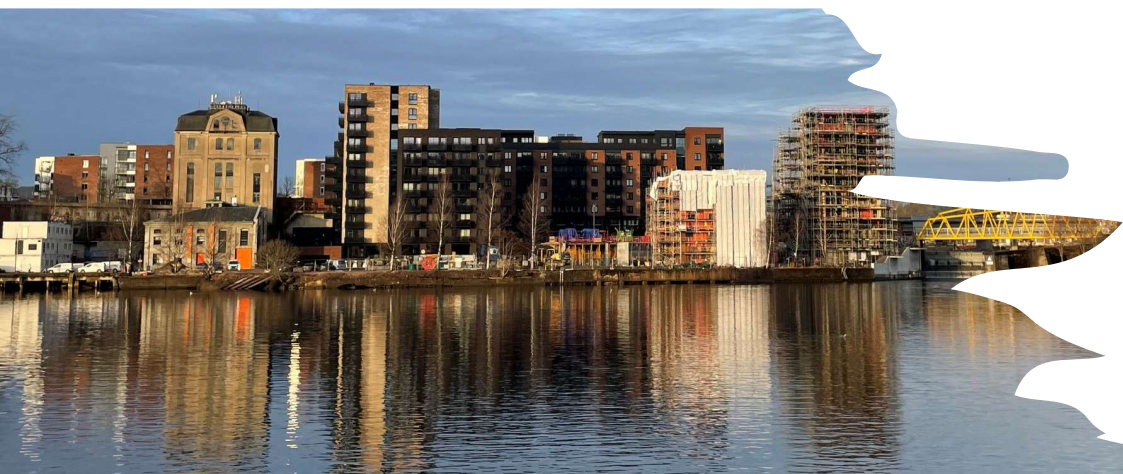
Boligtilpassning- og planlegging

«Regjeringa vil føre ein aktiv bustadspolitikk som skal bidra til å jamne ut sosiale og geografiske forskjellar i bustadsmarkaden. Å auke tilgjengelegheita i og rundt bustader og auke andelen eigna bustader er viktig for å nå målet om at fleire eldre skal kunne bu trygt heime.»

Innsatsen samles i tre hovedtema:

- Veiledning og planlegging
- Planlegging av egen bosituasjon
- Flere sosiale boformer

Aldersvennlige boliger og sosiale boformer

Hentet fra: [Eksempelsamling](#)

Senteret for et
aldersvennlig
Norge

Les mer:

www.aldersvennlig.no

Følg oss:

Bli inspirert:

www.planleggelitt.no